

Chovné voliery

Přirozený odchov koroptve polní *Perdix perdix*

Koroptev polní je náš původní hrabavý pták z čeledi bažantovitých obývající téměř celou Evropu a část Asie, a to v několika geografických poddruzích. Uměle byla koroptev vysazena například v Severní Americe a na Novém Zélandu. Jedná se o ptáka otevřené krajiny, původně stepního, dnes ptáka pestré zemědělské krajiny s roztroušenými mezemi a remízky. Společně s tetřevem, tetřívkem, jeřábkem a křepelkou patří mezi naše původní druhy hrabavých ptáků. Dříve hojný druh lovné zvěře se postupem času stal ohroženým druhem a jeho budoucnost ve volné přírodě je dnes velmi nejistá. Díky radikálním změnám v naší zemědělské krajině, kdy byly v minulosti vytvořeny rozlehlé lány s absencí krajinných prvků, a nešetřnému intenzivnímu hospodaření se dnes početnost populace koroptve polní v České republice pohybuje na hranici 1,3 % historicky doloženého maxima a stala se tak ohroženým druhem. Mezi lety 1930 a 1940 se koroptví populace na našem území pohybovala mezi 5 a 6 miliony kusů. Tato zvěř byla intenzivně lovena v počtu až dvou milionů kusů ročně a její počty se v nepříznivých letech (zejména tuhé zimy, mokrá a chladná jara) propadaly až na třetinu. Díky svým úžasným rozmnožovacím schopnostem r-stratéga byla však četnost populace během několika málo let na své původní úrovni. Dnes se koroptve v naší krajině vyskytují ostrůvkovitě a setkáme se s nimi nejčastěji v příměstských oblastech, kde vyhledávají ruderální stanoviště, která jim poskytují dostatek úkrytu i potravy. Koroptev je zpravidla věrná svému stanovišti a nedochází tak k migraci na větší vzdálenosti.

Současný chov v zajetí

Ještě v nedávné době koroptve chovalo mnoho privátních chovatelů jako ozdobu a zpestření svých voliér. Ve značné míře byly koroptve chovány také mezi myslivci. V současnosti je ale chov koroptví v zajetí řízen přesnými pravidly, zejména zákonem č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny, kde je koroptev řazena mezi zvláště chráněné druhy. K jejímu chovu v zajetí je potřebná výjimka, kterou vydává příslušný (většinou krajský) úřad. Koroptev tedy nesmí být chována v zajetí bez patřičného povolení k chovu a správné evidence jedinců. Proto z voliér privátních chovatelů postupně téměř vymizela.

Koroptev si i po několika generacích umělého odchovu v zajetí stále zachovává přirozenou schopnost reprodukce, proto vám při splnění určitých

podmínek koroptví pár většinou bez problémů odchová potomstvo přirozeně.

Rozmnožování

Jedná se o stálého ptáka, který je monogamní a většinu roku žije v hejnkách složených z rodičovského páru, jeho kuřat a někdy i dalších nespárovaných jedinců nebo párů bez kuřat. O kuřata se starají oba rodiče, ale v případě ztráty jednoho z nich bez problémů odchová kuřata ten druhý sám. Koroptve mají velmi silný mateřský pud a díky tomu mají jedinečné vlastnosti, co se týče odchovu kuřat. Koroptví pár je schopen přijmout a odchová osiřelá kuřata od jiného páru. Osiřelá kuřata přijme pár, který o svá vlastní přišel, ale je schopen je přijmout, i když má svá vlastní. Mezi vlastními a adoptovanými kuřaty může být věkový rozdíl.

**PODESTÝLKA
Z ČISTÉHO
PŘÍRODNÍHO
DŘEVA**

**Vhodná do voliér
budek
chovných boxů
terárií**

+420 777 099 405 • www.stepkydc.cz

Dospělý pár koroptví polních

Chovný pár

Jedinečným případem je nespárovaný koroptví kohoutek označovaný jako „celibátník“. Tento kohoutek je schopen také přijmout osiřelá koroptví kuřata a bez problémů je odchovat. Poměr pohlaví v populaci koroptví je vyšší ve prospěch kohoutků, někteří autoři uvádějí, že se koroptvích kohoutků líhne až o 12 % více než slepiček. Proto se v přírodě často setkáváme s nespárovanými koroptvimi kohoutky v době toku a hnízdění. Schopnosti celibátníků dokázali odhalit a úspěšně využít v praxi myslivci v minulosti. Celibátníkům přidělovali nejen koroptví, ale dokonce i bažantí kuřata, pocházející většinou z vysečených snůšek, se kterými je poté vypouštěli do přírody. Koroptví kohoutek kuřata většinou přijal a v přírodě odvodil.

Odchovné voliéry

Pro docílení přirozené reprodukce koroptví je důležité správné řešení a umístění chovatelského zařízení. Jelikož velkou část potravy koroptví tvoří bylinná vegetace, je potřeba, aby byla chovná voliéra zatravněna a poskytovala tak ptákům každodenní pastvu. Ve vybavení by neměla chybět krytina, kam se mohou koroptve ukrýt před

nebezpečím, přístřešek a suchý písek pro popelení. Já používám mobilní voliéry o rozměrech $3 \times 3 \times 1,3$ m nebo $2 \times 4 \times 1,3$ m, částečně kryté proti dešti. Součástí voliéry je vždy vršek nebo větve z nějakých jehličnanů, pod které se mohou koroptve ukrývat. Travní porost ve voliérách koroptve zcela spásou až v době, kdy se začnou intenzivně pást i jejich kuřata. Poté voliéru pravidelně posunují na nový trávník. Důležité také je, aby byly voliéry umístěny v klidné části zahrady, kde nebudou příliš rušeny.

Sestavení chovného páru

Koroptev je monogamní pták, který žije v období toku a hnízdění v páru a po vyvedení kuřat až do následujícího období toku drží rodinné hejno pohromadě. Při párování v přírodě koroptve vždy vyhledávají své protějšky z jiného hejna, a tak nedochází k párování mezi sourozenci. Proces sestavení páru není vždy jednoduchý, protože ptáci, které umístíme do společné voliéry, nemusejí vždy vytvořit pár, ale někdy spolu bojují a často dochází i k poranění pronásledovaného jedince. Většinou se mi stává, že dominantní je slepička a nepřijme přiděleného kohoutka. Proto je při sestavování párů vždy nutná přítomnost chovatele, který musí ptáky prvních několik dní sledovat a v případě problémů jednoho z ptáků vyměnit a čekat, zda se dostaví úspěch. Párování koroptví v přírodě probíhá zpravidla v druhé polovině února, takže ve svém chovu sestavuji páry také v tomto období.

Hnízdění

Snůška koroptví v chovných voliérách začíná většinou koncem dubna (v závislosti na počasí) a koroptve (nejspíše vlivem kvalitního krmení) nanesou někdy více vajec, než jsou schopny

obsednout. Zpočátku se také u některých slepiček stává, že prvních několik vajec trouší po voliére a nemají hnízdo, ale později si většinou vytvoří krytý hnízdní důlek a další vejce již snášejí sem. Roztroušená vejce je dobré odebrat a později vložit do vytvořeného hnízda. Když má slepička vytvořené hnízdo s vejci, které často zakrývá vegetací, aby nebylo viditelné, zpravidla dříve či později zasedne. Jestliže je vajíčko v hnízdě přes dvacet a koroptev stále snáší, část vajíček odeberu, vloží je do umělé líhne a po vylíhnutí kuřata přidělím koroptvímu páru, který má již svá kuřata.

Odchov kuřat

Kuřata se líhnou po 24 až 25 dnech inkubace a většinou druhý den po vylíhnutí již opouštějí hnízdo. Vzorně se o ně starají oba rodiče, kteří je společně i zahřívají. V případě nebezpečí kohoutek vybíhá proti nepříteli, snaží se ho odvést a slepička mezi tím odvádí kuřata do úkrytu. V případě úhynu jednoho z rodičů péči o potomstvo plně nahradí ten druhý. Když do voliéry ke koroptvímu páru s kuřaty přidáme další, cizí kuřata, pár je zpravidla přijme a stará se o ně jako o vlastní. Takto lze

Hnízdo s vejci

Hnízdící slepička

Kuře po opuštění hnízda

Pár s kuřaty

koroptvím přidat kuřata inkubovaná v umělé líhni nebo pod kvočnou domácí slepice.

Podobně se dají přidělit kuřata také samostatnému koroptvímu kohoutkovi. Proto si nechávám vždy jednoho až dva kohoutky v záloze. Přidělení kuřat „celibátníkům“ provádím přes speciální bedýnku, která má dvě části oddělené mřížkou. Do jedné poloviny umístím kohoutka a do druhé kuřata. Poté sleduji, jak na sebe ptáci reagují, a když je patrné, že kohoutek má o kuřata zájem a ona o něho, vyjmu mřížku a kuřata během několika minut zalézají pod kohoutka, který je zahřívá. Tento způsob adopcce se nemusí vždy povést, protože kohoutek může být někdy ve stresu a kuřata ušlape, proto používám tuto speciální bedýnku s mřížkou.

Potrava

Díky prostorné zarostlé voliére si kuřata dokážou obstarat značnou část přirozené potravy v podobě hmyzu a později vegetace. Bez speciálních krmných směsí se ale přesto na tomto omezeném prostoru neobejdeme. Pro kuřata po vylíhnutí se mi velmi osvědčilo speciální krmivo francouzské výroby s vysokým podílem proteinů

Gibier Start, při jehož používání takřka nedochází k úhynu koroptvích kuřat v prvních dnech života. Dříve jsem od prvního dne krmil krmnou směsí BŽ1 v kombinaci s vařenými vejci a strouhaným tvarohem. Z krmné směsi Gibier Start plynule přecházím na směs BŽ1, poté BŽ2 a z té dále přecházím na různé obiloviny, plevy, zelené rostliny, ovoce a zeleninu. S přibývajícím věkem stoupá podíl rostlinné potravy a odrostlá kuřata se pak téměř celý den pasou.

Veterinární péče

Z hlediska různých chorob je vždy nejdůležitější prevence. Je třeba neustále dodržovat dobrou hygienu chovných zařízení a čistotu krmítek a napáječek. Ptáky je třeba pravidelně pozorovat, aby byly včas rozpoznány příznaky možných chorob. Možností je také vyšetření trusu, které nám odhalí případné zdravotní problémy. Nejčastěji se v chovech koroptví objevuje kokcidióza, histomoníáza a syngamóza, které se dají efektivně léčit dostupnými léčivy, pokud jsou odhaleny včas. Pokud se některá z chorob vyskytuje v chovu opakovaně, je dobré provádět preventivní léčbu. Z hygienických důvodů také chovné voliéry instaluji každou sezónu na jiné

části pozemku, aby nedocházelo k proměňování prostředí.

Závěr

Již řadu let se věnuji chovu hrabavých ptáků, zejména okrasných bažantů, pávů, tetřevovitých a koroptví. Vždy jsem velmi rád, když se mi podaří docílit, že si rodiče sami vyseďí a odvodí kuřata, neboť to považuji za určitý důkaz, že se mají ptáci v mém chovu dobře a nic jim neschází. Každý chovatel mi dá jistě za pravdu, že pozorovat ve voliére své ptáky, jak odchovávají vlastní potomstvo, je tou nejhezčí odměnou za veškerou péči. Hrabaví ptáci z přirozených odchovů jsou mezi některými chovateli velmi ceněni, protože je u nich určitý předpoklad, že se budou dále množit přirozeně. U některých druhů je to náročné a málokomu se to podaří, ale naopak u jiných druhů to není obtížné. Koroptev patří mezi ty druhy, u kterých se toho dá celkem snadno docílit. Jedinou nevýhodou u těchto ptáků je vyšší plachost, než je tomu u jedinců z odchovů umělých, ale postupem času si na chovatele zvyknou a zklidní se.

Ing. Petr Bach – Velký Vřeštov
petrbach1@email.cz

Foto: autor

Pár zahřívající kuřata

Odrostlá kuřata